

N:o 61.

Ank. till Riksd. kansli den 24 april 1900 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af anslag för en hamnanläggning vid Hanö fiskeläge i Mjellby socken af Blekinge län.

(R. A.)

Uti en till Riksdagen den 2 nästlidne mars aflåten proposition (n:o 54) har Kongl. Maj:t, med åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för anläggning genom statens försorg af en hamn vid Hanö fiskeläge i Mjellby socken af Blekinge län bevilja ett anslag af 101,500 kronor och deraf på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 50,000 kronor, under vilkor om kostnadsfri upplåtelse af det område i land, som med hänsyn till den rörelse, som är afsedd att i hamnen bedrifvas, bör för det gemensamma behovet afsöndras.

Af åberopade statsrådsprotokollet inhämtas följande.

Af de utaf Riksdagen för åren 1895 och 1896 till Kongl. Maj:ts disposition ställda anslag till undersökningar af mindre hamnar och far-

leder m. m. anvisades genom kongl. bref den 21 september 1895 tillhoppa högst 750 kronor för uppgörande af förslag till hamnanläggning vid Hanö fiskeläge i Mjellby socken och Listers härad af Blekinge län.

På uppdrag af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättade derefter distriktschefen, majoren m. m. W. Gagner under år 1895 förslag till hamnanläggning vid Hanö, för hvilken anläggning kostnaden beräknades till 111,000 kronor.

Distriktschefen Gagner meddelade i afgifvet betänkande, bland annat, följande: Hanö vore en skoglös och för odling omöjlig klippö med en längd af omkring $2\frac{1}{4}$ kilometer och en bredd af omkring 1 kilometer samt belägen omkring 4 kilometer från närmaste land. Förutom Hanö fiskeläge, förlagdt å öns vestra sida, funnes å ön lots- och fyrstation. Under bläst vore ön nästan otillgänglig, jemväl vid ostliga vindar, då i det mellan fastlandet och ön befintliga Hanösundet uppstode en stark sugning.

På föranstaltande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län har fiskarebefolkningen å Hanö blifvit i ärendet hörd vid sammanträden den 10 mars och den 4 april 1896. Befolkningen lemnade dervid beträffande förhållandena vid Hanö följande upplysningar:

Icke något fiskeläge i trakten vore så svårt att med båt angöra som Hanö. Det hade sålunda inträffat, att befolkningen under till och med sex veckors tid till följd af storm betagits möjligheten att lemna ön och bereda sig förbindelse med fastlandet, hvarunder befolkningen hemsökts af så väl hungersnöd som vattenbrist. Befolkningen finge som oftast biträda vid ilandförandet af förnödenheter och materialier till lots- och fyrpersonalen å ön, hvarest lots- och fyrstation icke skulle kunna bibehållas, derest sådant biträde, som ofta vore förenadt med lifsfara, ej lemnades. Det hade händt, att fartyg med besättning gått förlorade utanför ön, utan att befolkningen kunnat vidtaga åtgärder för deras räddande. Derest hamnskydd funnes å ön, skulle befolkningen medelst däckade båtar hafva ständig förbindelse med fastlandet, för så vidt ishinder ej omöjliggjorde segling. Till följd af de nuvarande ogynsamma kommunikationsförhållandena hade flera familjer måst lemna ön för att söka sig annan boplats. Men en hamnanläggning å Hanö skulle föranleda till inflyttning, då, nemligen ön egde ett för idkande af hafs-fiske ovanligt gynsamt läge. Hamnen skulle derjemte blifva mycket anlita såsom nödhamn för å fastlandet boende fiskare.

Under förutsättning, att statsbidrag till två tredjedelar af den för hamnarbetets utförande beräknade kostnaden, 111,000 kronor, beviljades,

förklarade befolkningen sig villig att bidra med arbetsprestationer vid hamnens byggande till ett beräknadt värde af 33,269 kronor 30 öre afvensom, i den mån så erfordrades, med ett penningbelopp intill 3,730 kronor 70 öre. Dock uttalade befolkningen den önskan, att, då hamnanläggningen lände till stor nytta för lots- och fyrstationen å ön, lotsstyrelsen måtte med något penningbelopp deltaga uti den på stationen kommande andel uti det arbete, befolkningen för hamnanläggningens åstadkommande hade att utföra. Och tillkännagaf befolkningen slutligen sin afsigt vara att bilda ett bolag, som skulle ombesörja hamnens framtida underhåll.

Vidare har genom en den 8 juni 1896 dagtecknad handling dåvarande egaren af Hanö, Knut Johnsson, förklarat sig vilja för en köpskilling af 300 kronor till det bolag, som för utförande af den ifrågasatta hamnanläggningen kunde komma att bildas, upplåta det område af stranden med derutanför liggande vattengrund, som för hamnanläggningen erfordrades, och hvilket område skulle sträcka sig i norr 5 fot nordligare än den punkt, der norra hamnarinen skulle från stranden utgå, i söder 5 fot sydligare än der södra hamnarinen skulle utgå och i öster 50 fot från stranden.

Sedan denna utredning i ärendet genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Blekinge län försorg kommit till stånd, har Kongl. Maj:ts befallningshafvande i skrifvelse den 31 juli 1896 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att styrelsen ville hos Kongl. Maj:t göra framställning, att kronan för lots- och fyrinrättningarnas å Hanö räkning ville deltaga i den tredjedel af kostnaden för hamnanläggningens utförande, som skulle af befolkningen å Hanö gäldas. Med hänsyn till den nytta, personalen vid nämnda inrättningar skulle erhålla af anläggningen, ansåge Kongl. Maj:ts befallningshafvande att af lots- och fyrmedel skulle kunna påräknas ett belopp, som icke borde sättas lägre än till 7,000 kronor. Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställde derjemte, att till betäckande af kostnaden för utförande af hamnanläggningen i enlighet med distriktschefen Gagners förslag afvensom för förvärfvande af nödigt område för hamnanläggningen, tillsammans 111,300 kronor, styrelsen ville söka utverka — hvad af lots- och fyrmedel kunde erhållas oberäknadt — ett anslagsbelopp af 74,200 kronor.

Med återopande af sin berörda skrifvelse till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län der efter uti en till Kongl. Maj:t stäld skrifvelse af den 16 oktober 1897, då

det ansetts lämpligt, att framställningen om anslag till ifrågavarande ändamål, i hvad den grundade sig på lots- och fyrinrättningarnas å Hanö behof af hamn, gjordes omedelbart af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hemställt, att Kongl. Maj:t för utförande af ifrågavarande hamninrättning täcktes af lots- och fyrmedel anvisa ett belopp af 7,000 kronor.

Till följd af härå erhållen remiss har lotsstyrelsen till Kongl. Maj:t afgifvit utlåtande i ärendet den 26 oktober 1897 och deruti anfört, att styrelsen vitsordade ej mindre behofvet för lotsverket och dermed för den allmänna sjöfarten af en lämplig båthamn å Hanö, förutan hvilken lotsplatsen derstädes endast ofullständigt kunde uppfylla sitt ändamål, än äfven den stora betydelse, tillvaron af en fiskarebefolkning på ön egde för lots- och fyrplatserna derstädes. Derest den föreslagna hamnanläggningen, hvilken, hvad planen anginge, syntes vara tillfredsställande, komme till stånd med ett bidrag från lotsverkets sida af 7,000 kronor, hade derigenom ett för lotsverket länge känt behof blifvit afhulpet med betydligt lägre kostnad än på flera andra ställen måst utgifvas för att för lotsbåtar ordna nödvändiga båthamnar, och styrelsen ansåge därför, att nämnda belopp vore väl användt för sagda ändamål.

I formelt hänseende syntes deremot hinder möta för det föreslagna användandet af lotsverkets medel såsom en del af den tredjedel af hela kostnaden, fiskarena å Hanö eller intressenterna i den blifvande båthamnen borde utgifva för att komma i åtnjutande af statsanslag till täckande af de öfriga två tredjedelarne, men i betraktande deraf, att den nyttiga och högst nödiga anläggningen utan tvifvel aldrig kunde komma till stånd, derest icke lotsverket på ett kraftigt sätt bidroge dertill, funne sig lotsstyrelsen böra förorda, det Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta sådant förslag, att ifrågavarande hinder i detta undantagsfall måtte undanrödjas.

Sedan Hanö hamnaktiebolag bildats med ändamål att i enlighet med distriktschefen Gagners plan bygga hamn vid Hanö fiskeläge och att hamnanläggningen derefter underhålla, har detta bolag jemväl hos Kongl. Maj:t gjort framställning om ett statsbidrag af 74,000 kronor för hamnens anläggning.

På framställning af nämnda bolag har vidare Mjellby socken vid kommunalstämma den 14 november 1897 beslutit iklåda sig garanti för hamnens framtida underhåll under de tio första åren efter det anläggningen blifvit afsynad och godkänd, under vilkor, att blifvande hamnkassa ställes under kontroll af socknens kommunalnämnd.

Uti inforordadt utlåtande den 11 juni 1898 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört, att giltiga skäl syntes tala för en hamnanläggning vid Hanö, dels för att vid fisket deromkring skulle kunna användas äfven större båtar än sådana, som kunde med lätthet upptagas på land, dels för att ön skulle kunna angöras äfven vid ogynsamma vindförhållanden. Hamnbyggnaden, utförd efter det af distriktschefen Gagner upprättade förslag, skulle tillfredsställa billiga anspråk i dessa hänseenden, och mot det föreslagna byggnadssättet hade styrelsen ej något att erinra.

Framställningarna om statsbidrag vore emellertid till en del grundade på förutsättningar, som i viss mån upphört, sedan 1898 års Riksdag vid anvisande af medel till understödjande under år 1899 af hamnbyggnader bestämt, att till vissa sådana finge af dessa medel utgå bidrag med högst nio tiondedelar af beräknad kostnad, af hvilket anslag likväl endast sju tiondedelar finge användas för sjelfva byggnadsarbetet, samt att före utlemnandet af statsanslaget skulle vara styrkt, dels att vederbörande landsting åtagit sig ansvara för framtida underhållet, dock med anlåtande af en fond, till hvilkens bildande finge användas, bland annat, återstoden eller två tiondedelar af förenämnda statsbidrag, dels ock att till hamnen afsöndrats tillräckliga områden ej mindre för sjelfva hamnen än ock för den rörelse, som skulle i hamnen bedrifvas.

Äfven om, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, lika med lotsstyrelsen, förmenade, Riksdagens medgifvande erfordrades för användning till arbetets utförande af hamnbyggnadsmedel tillsammans med lotsmedel till högre belopp än sju tiondedelar af beräknad kostnad, syntes dock framställning derom ej böra beslutas förr, än dels hamnförslaget kompletterats med förslag till tilldelande af områden för icke blott hamn och hamnbyggnader, utan äfven platser för skötsel af fiskeredskap och materiel samt för bostadslägenheter och dylikt äfvensom därför erforderlig kostnad, dels ock vederbörande landsting hörts beträffande hvad af detsamma kunde på grund af Riksdagens beslut påräknas.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde styrelsen, att Kongl. Maj:t täcktes förklara de i ärendet gjorda framställningarna för det dåvarande icke föränleda till vidare åtgärd, än att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län anmodades att låta utreda frågan om erforderliga områden för hamnen och kostnaderna därför, äfvensom att af landstinget i nämnda län inforordades yttrande i fråga om ansvar för hamnens underhåll.

Genom kongl. bref den 19 augusti 1898 anbefaldes Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län dels att låta verkställa utredning rörande storleken af och kostnaden för det område i land, som, med hänsyn till den rörelse, som vore afsedd att i hamnen bedrifvas, kunde finnas böra, utöfver hvad för sjelfva hamnanläggningen ansetts erforderligt, för det gemensamma behovet afsöndras, dels ock att inhemta yttrande från länets landsting i fråga om ansvar för hamnens underhåll.

Till åtlydnad häraf har Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län med skrifvelse den 22 december 1898 till Kongl. Maj:t öfverlemnad *dels* yttrande af vederbörande länsman, deruti denne meddelat, att ett å vid nämnda yttrande fogadt karteutkast med grön färg angifvet område om 28 ar erfordrades för det i kongl. brefvet den 19 augusti 1898 angifna ändamål, äfvensom att dåvarande egaren af Hanö, Knut Johnson, förklarar sig för detta område ej fordra något särskildt belopp utöfver den i förenämnda upplåtelsehandling den 8 juni 1896 omförmälda köpeskilling af 300 kronor, *dels ock* utdrag af det vid Blekinge läns landstings sammanträde den 28 september 1898 förda protokoll, utvisande, att — sedan landstingets beredningsutskott i afgifvet betänkande förklarar sig anse, att, först sedan Mjellby kommun åtagit sig ansvaret för hamnens framtida underhåll, landstinget skulle kunna taga i vidare öfvervägande, huruvida landstinget funne skäligt att gent emot statsverket ikläda sig ett sådant ansvar, och för ty hemställt, att landstinget ville besluta att för det dåvarande icke åtaga sig ansvar för hamnens framtida underhåll — landstinget bifallit denna utskottets hemställan.

Sedan ärendet derefter remitterats till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län för infordrande af yttrande från Mjellby kommun med anledning af hvad vid länets landstings förberörda sammanträde den 28 september 1898 förekommit, har Kongl. Maj:ts befallningshafvande med skrifvelse den 20 november 1899 till Kongl. Maj:t öfverlemnad *dels* utdrag af det vid extra kommunalstämma med Mjellby socken den 22 maj 1899 förda protokoll, utvisande, att kommunen förklarar sig, med hänsyn till de många föreslagna hamnanläggningarna inom socknen, ej kunna åtaga sig någon ansvarighet för nu ifrågavarande hamnanläggning utöfver hvad kommunens förut omförmälda beslut af den 14 november 1897 innehöller, *dels* utdrag af det vid extra kommunalstämma med Mjellby socken den 2 juli 1899 förda protokoll, hvaraf inhemtas, att kommunen beslutit vitsorda så väl lämpligheten som nyttan af en hamnanläggning på Hanö, *dels ock* utdrag af det vid Blekinge läns landstings sammanträde den

27 september 1899 förda protokoll, hvaraf framgår, att landstinget, som förklarar sig obetingadt dela uppfattningen om det angelägna i anläggande af en båthamn på Hanö, såsom för den allmänna sjöfarten och särskildt fiskarebefolkningen på kusten synnerligen viktig, likväl ansett det för landstinget innebära för stor risk och dessutom vara ur flera synpunkter mindre lämpligt, att landstinget åtog sig ansvaret för det framtida underhållet af hamnanläggningen.

För egen del har Kongl. Maj:ts befallningshafvande i sitt utlåtande den 20 november 1899 anført, att, enligt hvad kronobetjeningen upplyst, bolagsstämma med Hanö hamnaktiebolag numera beslutit bolagets upplösning, sannolikt till följd af vunen insigt derom, att bolagsmännen saknade förmåga att anskaffa det nödiga aktiekapitalet. Med anledning häraf kunde det tagas för gifvet, att från enskilde ej kunde till ifrågasvarande hamnanläggning påräknas något bidrag, åtminstone icke af någon betydenhet. Skulle hamnanläggningen under de närmaste åren komma till stånd, måste därför sådant ske genom densammas utförande på statens bekostnad.

Genom hvad förut blifvit i ärendet anfördt vore ådagalagdt, hvilken högst väsentlig nytta en båthamn å Hanö skulle medföra för derstädes bosatta fiskarebefolkning samt lots- och fyrpersonal. Men en dylik hamn skulle vara till gagn äfven för fiskare och sjöfarande från andra orter. Den omständigheten, att fisket i närheten af Hanö vore särdeles gifvande, gjorde nemligen, att dels åtskilliga fiskare från andra fiskelägen infunne sig derstädes för att fiska, och dels fiskuppköpare från utlandet, till stor fördel för fiskarena, äfven börjat besöka Hanö. För alla dessa vore en nödhamn vid Hanö af desto större betydelse, som någon skärgård icke finnes vid den vestligare delen af Blekinge och afståndet från ön till närmaste fastland utgjorde omkring 4 kilometer. Vidare skulle en sådan hamn hafva betydelse äfven för allmänna sjöfarten, enär möjligheten för lotsarne å Hanö att biträda nödställda fartyg vid insegling till Karlshamn i många fall berodde på tillvaron af en sådan hamn.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt, det Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition om anläggande på statens bekostnad och i enlighet med det af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen godkända kostnadsförslag af en båthamn vid Hanö och anvisande dertill i 1901 års stat af beräknade beloppet, 111,300 kronor.

Derefter har lotsstyrelsen, å nyo i ärendet hörd, till Kongl. Maj:t inkommit med utlåtande af den 19 december 1899 och deruti åberopat en af öfverfyringenienören hos styrelsen afgifven promemoria, deri mot arbetets plan anmärkts, att hamnen, utförd enligt distriktschefen Gagners förslag, ej vore fullbordad. Att, såsom afsedt vore, förlägga båtarne i närheten af inre sidan af vågbrytaren läte sig knappast utföra, enär båtarne vid starkare sjögång skulle vattenfyllas och kajerna å vågbrytarna blifva omöjliga att trafikera. Det syntes därför nödvändigt, att ett bidrag från lotsverket förbundnes med vilkor, att lämplig del af den oreglerade stranden upplåtes för beredande af plats för lots- och fyrpersonalens båtar. Vid hamnens konstruktion syntes den ändring böra vidtagas, att stenkiörorna vid pirhufvudet och södra hamnarmens norra del nedfördes till fast botten i stället för att ställas på en bädd af singels (grus). Den föreslagna förändringen skulle med användning af distriktschefen Gagners pris betinga en ökning af anläggningskostnaden till 136,000 kronor.

Öfverfyringenienören har dessutom ansett, att, med anledning af den allmänna prisstegring, som inträffat, sedan förslaget upprättats, sistnämnda belopp borde ytterligare höjas. Under antagande, att arbetsprisen ökats med 25 procent, borde anläggningskostnaden ej beräknas till lägre belopp än 150,000 kronor.

Lotsstyrelsen har för egen del, med hänsyn till hamnanläggningens betydelse för lotsverket och dess personal, tillstyrkt, att af lotsverkets medel måtte beviljas ett bidrag af 10 procent af anläggningskostnaden, som på skäl, hvilka i förenämnda promemoria angifvits, icke kunde beräknas lägre än 150,000 kronor, att lotsverket skulle bidra till anläggningens underhåll sålunda, att lotsverkets ansvarighet i berörda hänseende begränsades till ett bidrag af 10 procent af förekommande underhållskostnader, samt att såsom vilkor för erhållande af nämnda bidrag från lotsverket skulle föreskrifvas, att lämplig del af den oreglerade stranden upplåtes för beredande af plats för lots- och fyrpersonalens båtar.

I en sedermera afgifven promemoria har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört, att, enär Hanö hamn skulle förläggas på öns vestra, mot fastlandet vända sida och således endast vid vindar från sydväst hafva att uthärda, så att säga, full sjö, denna sjö skulle angripa företrädesvis den del af södra vågbrytaren, der rigtningen öfverginge från vestlig till nordlig. När sjön hunnit fram mot samma vågbrytarens nord-

ligare del och till pirhufvudet, vore dess våldsamhet påtagligen till någon, om ock ringa, del bruten. Af denna anledning ansåges full trygghet kunna påräknas medelst kistornas förläggande på den af betydande stenfyllning omgifna singelsbädden, hvars ändamål vore att bilda en plan yta under kistornas bas, till hvilken denna någorlunda tätt kunde sluta sig, och jemte kistornas likaledes någorlunda täta frontväggar hindra vattnets våldsamma inträngande underifrån. Distriktschefen Gagners konstruktion af hamnen hade ansetts å ifrågavarande plats tillfredsställande fylla sin uppgift, hvilket dock ej hindrade, att den af öfverfyringenienören hos lotsstyrelsen förordade anordningen borde vara ännu bättre, dock under förbehåll, att botten afjemnades, så att stenkistornas frontväggar någorlunda tätt slöte till densamma, och att de lösa bottenlagren skyddades mot utsköljning medelst bädd af minst samma täthet som en singelsbädd. Den för sådan förändring beräknade kostnadsförhöjningen föranledde ej någon erinran. Skulle statsverket ensamt ansvara för hamnens byggnad, behöfde emellertid påtagligen kostnadsberäkningen, på sätt öfverfyringenienören anfört, höjas med omkring 10 procent af den efter distriktschefen Gagners pris uppskattade kostnaden. Under sådana förhållanden vore nemligen i allmänhet ortsbefolkningens anspråk på ersättningar väsentligen högre än vid arbeten, som utfördes på dennes risk, hvartill komme omkostnader för den dagliga kontroll, utan hvilken arbetets fullt ändamålsenliga utförande ej kunde tryggas. Deremot visade erfarenheten från ett på intressenters risk under år 1899 fullbordadt närbeläget hamnarbete i Kristianstads län, hvilket kunnat utföras för beräknad kostnad, att under sådant förhållande distriktschefen Gagners kostnadsberäkning borde vara tillräcklig.

Sedan ärendet å nyo remitterats till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län för fiskarebefolkningens å Hanö hörande, huruvida ej befolkningen vore villig att medelst arbetsprestationer eller annorledes bidra till hamnanläggningens utförande samt att, utöfver hvad Mjellby kommun och lotsstyrelsen i sådant afseende åtagit sig, ansvara för framtida underhållet af hamnbyggnaden, har Kongl. Maj:ts befallningshafvande låtit höra befolkningen vid sammanträde den 7 nästlidne februari. Dervid meddelade befolkningen om anledningen, hvarför Hanö hamnaktiebolag blifvit upplöst, följande: De olyckor och förluster, som inträffat derigenom, att hamn ej funnits vid Hanö, hade förmått öns inbyggare att uppbjuda all sin kraft för åstadkommande af en hamnanläggning derstä-

des. De hade emellertid snart insett, att de härutinnan betydligt öfverskattat sin förmåga. För inbetalning af tecknade aktiebelopp i Hanö hamnaktiebolag hade de saknat medel, men föreställt sig kunna erhålla sådana genom ett gemensamt amorteringslån. Detta hade likväl visat sig ogörligt, och det under år 1899 felslagna fisket hade hos öns befolkning framkallat den öfvertygelsen, att ett dylikt amorteringslån skulle blifva en allt för tung börda för befolkningen, synnerligast om, såsom under den senaste tiden skett, flere af öns invånare flyttade till annan ort.

Vid sammanträdet upplystes vidare, att befolkningen år 1896 haft den uppfattningen, att i det af distriktschefen Gagner för hamnanläggningen upprättade kostnadsförslag prisen vore allt för högt beräknade, och att arbetet skulle kunna utföras omkring 20,000 kronor billigare än enligt kostnadsförslaget. Med en sådan uppfattning hade befolkningen icke tvekat att åtaga sig hamnens anläggande mot ett statsbidrag, uppgående till två tredjedelar af den beräknade kostnaden, 111,300 kronor.

Med tillkännagifvande, att de fiskare vid Hanö, hvilka kunde genom arbetsprestationer bidra till hamnbyggnadens utförande, ej kunde beräknas till högre antal än 29, förklarade befolkningen sig villig att till hamnbyggnaden bidra hvarje fiskare med 75 dagsverken. Beträffande det framtida underhållet af hamnen ansåg befolkningen sig ej kunna åtaga sig något ansvar därför, så mycket mindre som öns invånare icke egde den mark, hvarpå deras stugor vore uppförda, och i de fall, i hvilka kontrakt om nyttjanderätt till tomtplats å ön funnes upprättade, dessa kontrakt icke vore intecknade. Det syntes därför lämpligast, att lotsverket åtog sig underhållsskyldigheten, hvartill bidrag kunde erhållas genom inflytande hamnafgifter. Och förklarade befolkningen sig villig att betala sådana hamnafgifter med årliga belopp af 5 kronor för hvarje mindre och 10 kronor för hvarje större båt. Slutligen upplystes vid sammanträdet, att för närvarande vid Hanö funnes endast 20 mindre odäckade och 6 större däckade båtar, men att för något öfver ett år tillbaka antalet uppgått till 37 mindre och 8 större båtar. Om hamn erhöles vid Hanö, ansåg befolkningen, att antalet båtar säkerligen skulle blifva större, än det någonsin förut varit.

Enligt en den 7 sistlidne februari upprättad handling hafva jemväl 29 fiskare å Hanö förbundet sig, en för alla och alla för en, att, om hamnanläggning enligt af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen godkändt förslag före den 1 januari 1905 komme att utföras vid Hanö, dels dertill bidra med tillsammans 2,175 mansdagsverken, dels ock erlægga årliga

afgifter för anläggningens underhåll med 5 kronor för hvarje mindre och 10 kronor för hvarje större fiskarbåt.

Uti utlåtande den 12 sistlidne februari har Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört, att vid mantalsskrifningen för år 1900 befolkningen å Hanö utgjorts af 233 personer, deraf 119 af manligt och 114 af qvinligt kön. Af de förstnämnda hade 64 varit underåriga, 5 af särskilda orsaker befriade från erläggande af mantalsspenningar, 7 lön- eller pensions-tagare och 1 sjöman, som varit stadd i utrikes sjöfart. Af de öfriga 42, utgörande den vuxna manliga fiskarebefolkningen, hade 13 varit hemma-varande, fäderna i deras yrke biträdande söner. Hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande förvarad taxeringslängd öfver inkomstbevillningen för år 1898 i Mjellby socken upptoge sammanlagda för bevillning uppskattade inkomsten å Hanö till 17,091 kronor, deraf 6,091 kronor af allmän tjänst eller pension och 11,000 kronor af rörelse, yrke eller eljest. I betraktande häraf och då efter sistnämnda år fiskarebefolkningens å Hanö inkomster ingalunda stigit, syntes samma befolknings nu gjorda åtagande med hänsyn till anläggning och underhåll af den ifrågasatta hamnanläggningen utgöra det högsta möjliga, samma befolkning skulle kunna åstadkomma. I penningar torde samma åtaganden motsvara en summa af 8,700 kronor, hvarje arbetsdag då beräknad till 10 timmar och timaflo-ningen till samma belopp, som nu utbetalades vid det pågående hamnarbetet vid Hörviks fiskeläge i Mjellby socken, eller 40 öre. Bidraget från Hanö fiskeläge för underhåll af den ifrågasatta hamnen derstädes syntes, med beräkning af fiskarens utfästa årliga afgifter för hvarje läget tillhörande båt och de afgifter, som lämpligen kunde påföras andra till hamnen ankommande och derifrån afgående fartyg, böra uppskattas till ett årligt belopp af omkring 400 kronor.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande har derjemte meddelat, att under år 1899 eganderätten till Hanö öfvergått från Knut Johnsson i Mjellby till hans son Bengt Knutsson i Möllebjörke, hvilken den 8 sistlidne februari å Knut Johnssons ofvan omnämnda upplåtelsehandling beträffande för hamnen nödigt strandområde å Hanö tecknat öfverlåtelse af samma område.

På sätt vidare i statsrådsprotokollet erinrats, föreslogs vid 1899 års riksdag uti en inom Andra Kammarerna väckt motion, att Riksdagen måtte besluta att låta på statens bekostnad anlägga en båthamn vid Hanö och för detta ändamål anvisa ett belopp af 111,300 kronor. I afgifvet utlåtande ytt-rade statsutskottet beträffande denna motion, bland annat, följande: Hvad

i ärendet förekommit syntes utskottet väl gifva vid handen, att den ifrågasatta hamnanläggningen vid Hanö skulle blifva till gagn såväl för öns och närliggande kusters fiskeidkande befolkning som ock för de på ön förlagda lots- och fyranstalterna. Emellertid torde kostnaden för denna anläggning kunna till en del bestridas af enskilde, och i sådant afseende syntes medel redan vara att tillgå genom bildandet af Hanö hamnaktiebolag. Vidare gifve lotsstyrelsens den 26 oktober 1897 afgifna yttrande i ärendet grundad anledning ifrågasätta, huruvida icke visst bidrag till företaget borde utgå af lotsverkets medel. Med hänsyn till dessa förhållanden och då fråga om statsbidrag för denna hamnanläggning blifvit understald Kongl. Maj:ts pröfning, men i brist på nödig utredning icke kunnat företagas till afgörande, ansåge sig utskottet icke böra tillstyrka, att Riksdagen i det läge, hvaruti frågan för det dåvarande befunne sig, för ändamålet anvisade medel. Utskottet hemställde därför, att ifrågavarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas. Och blef denna statsutskottets hemställan äfven Riksdagens beslut.

För egen del har chefen för civildepartementet yttrat:

»Genom hvad i ärendet förekommit synes det mig vara ådagalagdt, att en hamnanläggning vid Hanö kommer att bereda den å ön befintliga lots- och fyrstationen afsevärdt gagn äfvensom blifva af betydelse såväl för öns egen befolkning, hvilken derigenom skulle sättas i stånd att med större båtar än sådana, som med lätthet kunna upptagas på land, bedriva sitt fiske och upprätthålla äfven under ogynnsamma väderleksförhållanden förbindelse med fastlandet, som ock för å närbelägna kuster bosatta fiskare, af hvilka hamnen skulle vid fiskefärder i närheten komma att anlitas såsom nödhamn. Det har äfven af fiskarebefolkningen å Hanö framhållits, att, ehuru ön eger ett för fiske synnerligen gynnsamt läge, under senare tider fiskarefamiljer afflyttat från ön af orsak, att hamn derstädes saknats.

Men hvad i ärendet förekommit gifver äfven otvetydigt vid handen, att från befolkningens eller andra intresserades sida något bidrag till hamnens byggande och underhåll ej är möjligt att erhålla utöfver hvad nu blifvit utfäst. Hamnen kan sålunda ej komma till stånd, derest ej staten åtager sig anläggningens utförande.

Kostnaden för hamnens anläggning har af distriktschefen Gagner beräknats till 111,000 kronor, hvilket belopp emellertid, med hänsyn till den under de senare åren inträffade prisstegring, synes böra höjas

med tio procent eller till 122,100 kronor, hvartill komma 300 kronor såsom ersättning för sjelfva området för hamnen. Med hänsyn till hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört i sin i ärendet afgifna promemoria, anser jag den af lotsstyrelsen föreslagna ändring af distriktschefen Gagners plan, medförande en kostnadsförhöjning af 25,000 kronor, ej böra ifrågakomma. Kostnadssumman i sin helhet utgör sålunda 122,400 kronor; och har lotsstyrelsen tillstyrkt, att en tiondedel deraf måtte bestridas med lotsverkets medel, hvilket i jemnadt tal skulle utgöra ett belopp af 12,200 kronor. Vid detta bidrag och det bidrag, som lotsstyrelsen föreslagit för hamnbyggnadens framtida underhåll, har lotsstyrelsen dock ansett det vilkor böra fästas, att lämplig del af den oreglerade stranden vid hamnen upplåtes för beredande af plats för lots- och fyrpersonalens båtar. Dessutom har fiskarebefolkningen å Hanö åtagit sig att utföra arbetsprestationer vid hamnens byggande till ett af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande uppskattadt värde af 8,700 kronor. För hamnbyggnadens utförande erfordras sålunda af allmänna statsmedel ett belopp af 101,500 kronor. Då emellertid nuvarande egarens af Hanö upplåtelse af mark för hamnen icke uttryckligen omfattar det område i land, som, med hänsyn till den rörelse, som är afsedd att i hamnen bedrifvas, bör för det gemensamma behofvet afsöndras, anser jag, att vid beviljande af statsmedel för hamnen bör fästas vilkor om kostnadsfri upplåtelse af sådant område.

Hvad derefter det framtida underhållet af hamnbyggnaden angår, har Mjellby kommun förbundet sig att ansvara för hamnens underhåll under de tio första åren, efter det anläggningen blifvit afsynad och godkänd, under vilkor, att blifvande hamnkassa ställes under kontroll af socknens kommunalnämnd. Lotsstyrelsen har tillstyrkt bidrag af lotsverkets medel till underhållet med en tiondedel af kostnaden därför. Och slutligen har fiskarebefolkningen å Hanö åtagit sig att bidraga dertill genom årliga hamnafgifter för fiskelägets båtar, hvilka afgifter jemte de hamnafgifter, som kunna påföras andra hamnen anlöpande farkoster, af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande uppskattats till ett årligt belopp af omkring 400 kronor. Under de tio första åren efter anläggningens fullbordande kommer sålunda underhållet af hamnen att bestridas med det af lotsstyrelsen tillstyrkta bidrag samt med ofvan omnämnda hamnafgifter, af hvilka sistnämnda bör bildas en hamnfond, stäld under kontroll af kommunalnämnden i Mjellby socken, hvilken kommun an-

svarar för hvad derutöfver må till äfventyrs för hamnens underhåll erfordras.

Efter nämnda tio års förlopp finnas för hamnens underhåll att tillgå lotsverkets omförmälda bidrag samt inflytande hamnafgifter, hvilka komma att tillväxa, i den mån rörelsen vid hamnen utvecklas. Hamnunderhållet synes mig sålunda vara i detta fall lika tillfredsställande betryggadt som vid åtskilliga andra hamnanläggningar, för hvilka statsbidrag beviljats.

Då hamnens anläggning skulle ske genom statens försorg och sålunda såväl härutinnan som i andra afseenden de förutsättningar, hvarunder hamnen skulle komma till stånd, äro väsentligen skiljaktiga från nu gällande bestämmelser för erhållande af bidrag från af Riksdagen anvisade medel till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m., anser jag mig böra föreslå, att det för hamnbyggnadens utförande af allmänna statsmedel erforderliga belopp, 101,500 kronor, af Riksdagen äskas, att fördelas på två år.»

Chefen för sjöförsvarsdepartementet, som förklarar sig instämma uti hvad chefen för civildepartementet anfört och hemställt, har derjemte tillkännagifvit, att han vore beredd att, om bidrag, på sätt nu föreslagits, komme att af allmänna statsmedel anvisas till anläggning af hamn vid Hanö, hos Kongl. Maj:t hemställa ej mindre om anvisande såsom bidrag till samma hamnbyggnad af 12,200 kronor af lotsverkets medel, under vilkor om upplåtelse till lotsverket af lämplig del af den oreglerade stranden vid hamnen för beredande af plats för lots- och fyrpersonalens båtar än äfven om utbetalande af det ifrågasatta bidraget af lotsverkets medel till hamnunderhållet.

Då af de i detta ärende hörda myndigheter vitsordats, att den ifrågasatta hamnanläggningen vid Hanö ej blott är behöflig för den derstädes bosatta fiskarebefolkning samt lots- och fyrpersonal, utan äfven skulle vara till stort gagn för den allmänna sjöfarten, tvekar utskottet icke att tillstyrka, det Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, beviljar det anslag, som utöfver lotsverkets bidrag och de arbetsprestationer, som fiskarebefolkningen på ön åtagit sig att utföra, erfordras, för att ifrågavarande anläggning skall kunna komma till utförande. I förevarande fall, då på grund af hamnens stora betydelse för det allmänna dess anläggning skulle till hufvudsaklig del bekostas af statsmedel, synes

ej anledning förekomma att beträffande säkerheten för hamnbyggnadens framtida underhåll fordra uppfyllande af enahanda vilkor, som äro bestämda för erhållande af bidrag till dylikt företag från den s. k. hamnfonden. Med hänsyn härtill torde det sätt, på hvilket, enligt hvad statsrådsprotokollet utvisar, blifvit sörjdt för det framtida underhållet af ifrågasvarande hamnbyggnad, kunna godkännas; dock har utskottet velat framhålla, att, då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lärer hafva att med därför afsedda medel ombesörja berörda underhåll, den för ändamålet bildade hamnfonden bör stå under nämnda styrelses förvaltning. Under uttalande häraf får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 24 april 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
